

СУ "АНАСТАСИЯ ДИМИТРОВА" – ГР. ПЛЕВЕН
Гр. Плевен, ул. "Отец Паисий" № 10, тел./факс: (064)82-27-42
e-mail: info-1500132@edu.mon.bg

Утвърждавам.....
Директор: Тончо Върбанов

ЗАПОВЕД

№ РД – 18-270 / 14 .09.2023 г.

На основание чл. 259, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование, във връзка с чл. 262, ал. 3 от същия нормативен документ, и решение на Педагогическия съвет / Протокол № 10 от 14.09.2023 г. /

УТВЪРЖДАВАМ:

I. Координационен съвет за противодействие на училищния тормоз в състав:
Председател: Росица Георгиева Науменко - Цветанова
и членове:

1. Гургана Делиева, старши учител
2. Вероника Чуклева, ресурсен учител

II. Механизъм за противодействие на училищния тормоз между учениците в Средно училище „Анастасия Димитрова“, гр. Плевен.

III. Училищен план за противодействие на училищния тормоз за учебната 2023/ 2024 г.

НАРЕЖДАМ:

1. Предвидените дейности в Училищен план за противодействие на училищния тормоз да бъдат изпълнявани от определените отговорни лица/ комисии в планираните срокове.
2. Механизмът за противодействие на училищния тормоз между учениците в Средно училище „Анастасия Димитрова“, гр. Плевен да бъде публикуван на интернет страницата на училището в срок до 05.10.2023 г. от Емилия Върбанова, учител в СУ „Анастасия Димитрова“, гр. Плевен.
3. Настоящата заповед да се доведе до знанието на педагогическия персонал в училището срещу подпис за сведение и изпълнение.

Контрол по изпълнение на заповедта ще осъществявам лично.

СУ "АНАСТАСИЯ ДИМИТРОВА" – ГР. ПЛЕВЕН
Гр. Плевен, ул. "Отец Паисий" № 10, тел./факс: (064)82-27-42
e-mail: info-1500132edu.mon.bg

Утвърждавам.....
Директор: Тончо Върбанов

ПЛАН
ЗА РАБОТА НА УЧИЛИЩНИЯ КООРДИНАЦИОНЕН СЪВЕТ ЗА
СПРАВЯНЕ С ТОРМОЗА В УЧИЛИЩЕ ПО
ИЗПЪЛНЕНИЕ НА „МЕХАНИЗЪМ ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА
УЧИЛИЩНИЯ ТОРМОЗ“

Състав на Съвета:

1. Председател: Илияна Кръстева
2. Членове: Гергана Делиева и Вероника Чуклева

I. Предмет

Проучване и подпомагане на психическото развитие и здраве на децата и юношите в системата на средното образование чрез превантивни мерки и сътрудничество по прилагането на механизъм за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училище.

II. Цел

Разработване и прилагане на цялостен училищен подход, прилагане на координирани и последователни усилия за предотвратяване на тормоза и създаване на по-сигурна училищна среда.

III. Задачи

1. Разработване и прилагане на превантивни дейности за предотвратяване на тормоза в училище.
2. Разработване на защитна мрежа за интервенция при случаи на тормоз в училище.

Дейности

I. Превантивни дейности за предотвратяване на тормоза в училище

1. Сформиране на училищен Координационен съвет.

Срок: м. септември

Отг. председателя

2. Оценка на проблема през мнението на учениците/учителите/родителите – с помощта на стандартизиран въпросник.

Срок: м. октомври

Отг. класни ръководители

3. Анализ на проявите на училищен тормоз и наличните правила и решения за справяне с него – честота на булинг (многократни и прекомерни негативни действия над едно лице от страна на друго (други) лице, форми, резултати, последствия, налични и липсващи правила.

Срок: м. ноември

Отг. В. Чуклева

4. Запознаване на учениците със същността на тормоза, проявите и участниците в

процеса и необходимостта от предотвратяването му.

Срок: постоянен

Отг. класни ръководители

5. Включване в обучения за повишаване на квалификацията на педагогическите специалисти за справяне с училищния тормоз съгласно План за квалификационна дейност на СУ „Ан. Димитрова“, гр. Плевен.

Срок: постоянен

Отг. Р. Науменко

6. Оптимизиране на системата за наблюдение и контрол в зависимост от резултите от оценката на проблема.

Срок: м. ноември

Отг. кл. ръководители .

7. Разработване на процедури за реагиране в ситуации на тормоз.

Срок: м. октомври

Отг. комисията

8. Запознаване на учители, ученици и родители с процедурите за реагиране в ситуации на тормоз.

Срок: м. ноември

Отг. комисията

9. Изработване и разпространение на информационно-образователни материали, съобразени с различните възрастови групи и свързани с:

а) превенция на тормоза;

б) правата и задълженията на учениците.

Срок: м. постоянен

Отг. кл. ръководители

10. Запознаване на учениците с аспектите на насилието и начините за справяне с него.

Срок: по график в часовете на класа

Отг. Класните ръководители

11. Провеждане на индивидуални консултации с ученици, понасящи или извършващи тормоз.

Срок: постоянен

Отг. комисията

12. Набиране на данни и анализ на профила на ученика, използващ булинг.

Срок: постоянен

Отг. класни ръководители

II. Дейности по разработване и въвеждане на защитна мрежа

1. Разработване и приемане на правила и процедури за работа с:

1.1. дете/ученик, жертва на тормоз;

1.2. дете/ученик, упражнило тормоз;

1.3. деца/ученици, които помагат и подкрепят тормоза;

1.4. деца/ученици наблюдатели.

Срок: м. декември

2. Разработване и приемане на правила и процедури за регистриране на ситуации на тормоз, насочване към други служби и обмен на информация с други учебни и детски заведения.

Срок: м. ноември

3. Взаимодействие и решаване на конфликти между ученици, учители, родители и училищно ръководство.

Срок: постоянен

Отг. комисията

4. Създаване на дневник за регистриране на ситуации на тормоз в училището. Дневникът да включва описание на ситуацията, вида тормоз, участници, наблюдатели, предприети мерки.

Срок: постоянен

Отг. класните ръководители

5. Изготвяне на годишен отчет на Координационния съвет до директора на училището

Срок: м. юни

Отг. комисията

ПЛАН ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА УЧИЛИЩНИЯ ТОРМОЗ ЗА УЧЕБНАТА 2023/ 204ГОДИНА

Планът за противодействие на училищния тормоз за учебната 2023/ 2024 година е разработен на основание „Механизъм за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училище“, утвърден със заповед №РД09-1871/ 18.12.2023г. на Министъра на образованието и науката и от Координационния съвет, определен със заповед № РД-18-270/ 14.09.2023 г. на Директора на училището.

Планът се базира на извършената оценка на проблема с насилието в училище въз основа на въпросник в началото на всяка учебна година и се актуализира в началото на всяка учебна година в резултат на оценката върху проблема с насилието в училище, извършена в края на учебната година.

Планът за противодействие на училищния тормоз за учебната 2017/ 2018 година е съобразен с нормативните актове, плановете, програмите и стратегиите относно безопасността и здравето на учениците.

Цели на плана:

1. Превенция (Превантивни мерки) за предотвратяване и противодействие на тормоза в училище.
2. Мотивиране на персонала в училище към съпричастност и ангажираност към действията по превенция и преодоляване на училищния тормоз и насилие.
3. Създаване на училищни програми и политики за превенция и преодоляване на училищния тормоз и насилие.

№ по ред	Дейност	Срок	Отговорник	Забележка
м. Септември				
	Запознаване на педагогическия и непедагогическия персонал с формите на насилие и с Механизма за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училище.	<i>м. септември</i>	Координационен съвет	
	Оценка на нуждите от повишаване на педагогическите компетентности, свързани с проблемите на тормоза в училище и предложения училищната комисия по квалификационния план	<i>През цялата година</i>		

	за подходящи форми и теми.			
	Осигуряване на партньорства с институции и организации, ангажирани с проблемите на децата – Местна комисия за борба с противообществени прояви на малолетни и непълнолетни, Отдел „Закрила на детето“ и др. Среци и уточнения на механизмите за взаимодействие.	<i>30 септември</i>	Ръководство, Координационен съвет, педагогически съветник	
м. Октомври				
	Запознаване на учениците и родителите с формите на насилие и с Механизма за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училище по ред, определен от директора на училището.	<i>първата седмица на м. октомври</i>	Координационен съвет, педагогически съветник, класни ръководители	
	Извършване от класните ръководители на изследване и оценка на тормоза между учениците в училището посредством определен инструментариум.	<i>втората седмица на м. октомври</i>	Координационен съвет, педагогически съветник, класни ръководители	
	Анализ и обобщаване на резултатите от изследването от координационния съвет.	<i>края на м. октомври</i>	Координационен съвет, психолог	
	Утвърждаване от директора на училището на единни правила за задълженията на всички служители, свързани със случаите на тормоз, изготвени от	<i>до края на м. октомври</i>	Директор, Координационен съвет	

	координационния съвет. Запознаване на служителите с правилата.			
м. Ноември				
	Запознаване на заинтересованите страни с обобщените резултати.	<i>първата седмица на м. ноември</i>	Координационен съвет	
	Заседание на Училищния координационен съвет – обсъждане на мерки за превенция и преодоляване на тормоза и актуализиране на плана във връзка с установените и анализирани резултати от проучването.	<i>до края на първата седмица на м. ноември</i>	Директор, ЗДУД, Координационен съвет	
	Изготвяне на табла и други нагледни материали за правила на поведение и ценности в класната стая и в училище.	<i>м. ноември</i>	Координационен съвет, психолог, класни ръководители	
	Запознаване на учениците с видовете насилие и тормоз и сформиране на групи по випуски с участието на ученически съвет, които да обсъдят проблема и да отправят предложения.	<i>м. ноември</i>	Координационен съвет, психолог, класни ръководители	
	Провеждане на часове на класа и ученически дискусии по теми, свързани с противодействието на насилието и тормоза с цел изграждане у учениците на нетърпимост към явлението и стратегии за справяне.	<i>постоянен</i>	Координационен съвет, психолог класни ръководители	
м. Декември				
	Обобщаване на всички предложения за правила	<i>м. декември</i>	Координационен съвет, психолог	

	на поведение и ценности в класната стая и в училище и тяхното популяризиране.			
	Организиране и провеждане на класови и общоучилищни инициативи във връзка с превенцията и противодействието на тормоза – „Ден без насилие“, „Свят без насилие“, Правата на детето и пр.	<i>постоянен</i>	Координационен съвет, психолог, класни ръководители	
м. Януари				
	Актуализиране на Училищния механизъм за противодействие на тормоза – при необходимост.	<i>м. януари</i>	Координационен съвет	
м. Февруари				
	Провеждане на класови и училищни мероприятия и участие в такива на местно и национално ниво, във връзка с подготовката за мартенските празници – 1 март, 3 март, Първа пролет.	<i>м. февруари</i>	Координационен съвет, психолог, класни ръководители	
м. Март – Април				
	Организиране и провеждане на конкурси, спортни състезания, творчески изяви под надслов например: „С приятелство и творчество срещу насилието“, кръгли маси и др. форуми, дискусии с представители на училищната общност – родители, ученици, педагогически и непедагогически персонал, представители	<i>м. март – април</i>	Ръководство, Координационен съвет, психолог, класни ръководители	

	на местната общност, медии и др за обсъждане на проблемите и възможните решения.			
м. Май				
	Провеждане на повторна оценка на проблема с насилието в училище на базата на въпросник.	<i>м. май</i>	Координационен съвет, психолог, класни ръководители	
м. Юни				
	Анализ, обобщение и сравнение на резултатите с тези от проучването през м. октомври. Основни изводи и формулиране на предложения за следващата учебна година.	<i>м. юни</i>	Координационен съвет, психолог	
	Годишен отчетен доклад на Координационния съвет.	<i>м. юни</i>	Координационен съвет	

МЕХАНИЗЪМ ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА УЧИЛИЩНИЯ ТОРМОЗ МЕЖДУ УЧЕНИЦИТЕ

Въвеждането на механизъм за противодействие на тормоза се налага от разбирането, че реален напредък в справяне с насилието може да бъде постигнат само в резултат на прилагането на последователна и целенасочена политика, която се споделя и следва от цялата училищна общност и се подкрепя от всички отговорни институции. Подобна политика е необходимо да включва мерки и дейности за превенция и намеса, както и разписани механизми и отговорности за действие в ситуации на насилие.

- **Разясняване на понятията „насилие“ и „тормоз“, както и видовете поведение, които те включват.**
- **Разгледане на задължителните елементи на училищния механизъм за противодействие на тормоза.**
- **Очертаване на основните ресурси, които училището трябва да осигури, за да може ефективно да се противодейства на насилието.**

I. Измерение на насилието между децата. Основни понятия

Насилието между децата обхваща широк спектър от прояви. То е явление със сериозни размери и оставя дълготрайни последици върху психичното здраве и поведението както на децата, които търпят насилие, така и върху тези, които го извършват.

Какво е насилие? По дефиниция от Правилника за прилагане на Закона за закрила на детето:

- физическо насилие – „причиняване на телесна повреда, включително причиняване на болка или страдание без разстройство на здравето“;
- психическо насилие – „са всички действия, които могат да имат вредно въздействие върху психичното здраве и развитие на детето като подценяване, подигравателно отношение, заплахата, дискриминацията, отхвърляне или други форми на отрицателно отношение...“.

Според Закона за закрила на детето всяко дете има право на закрила от насилие и всеки, на когото стане известно за дете, преживяло насилие, е длъжен да сигнализира органите по закрила.

Тормозът срещу връстници се разглежда от много автори като групов феномен (Craig and Replar, 1997). Те посочват, че 85% от случаите на насилие се извършват в присъствието на други. Дан Олвеус (Olweus, 1993) обяснява този факт с груповата динамика. Според него тормозът е форма на насилие, която се определя като сбор от съзнателни негативни постъпки, които са дълготрайни, насочени към един и същ ученик от страна на един ученик или група.

Ключови в разбирането за тормоза са следните характеристики на това поведение:

1. Злонамерена проява, която има за цел да нарани или унижи дете.
2. Извършва се от позиция на силата, като едната страна използва доминиращата си позиция, за да нарани другата физически или психически, да я унизи или изолира от социалния живот.
3. Повтаря се многократно във времето, а не е еднократен и изолиран акт на агресия.

Тормозът може да обхваща много широк спектър от поведения. Може да се състои от преки нападения (удряне, заплаха или принуда, дразнене, подигравка, наричане с обидни прякори, сексуални забележки, откраждане или повреждане на лични вещи) или да бъде по-рафиниран, непряк (например разпространяване на слухове или насърчаване на другите да отхвърлят или изключват някого от приятелската среда). Проявите на тормоз най-общо могат да бъдат разделени на следните основни групи:

Физически тормоз – блъскане, щипане, разрушаване, удряне, нанасяне на болка, спъване, затваряне в някое помещение.

Вербален тормоз – словесни изрази, които имат за цел да унижат и оскърбят детето на база раса, пол, религия, сексуалност, увреждане или други, с което се подчертава различие от останалите. Включва подмятания, подигравки, унижение, заплахи, обиди.

Психически тормоз – подмятане, подиграване, закачане, омаловажаване, заплахи, изнудване, повреждане на имущество, кражба и хвърляне на вещи, заплашителни погледи, неприятелско следене.

Социален тормоз – избягване, игнориране, изключване от дейността, одумване и разпространение на злобни слухове, натиск върху другите да не влизат в приятелски отношения с децата, обект на тормоз, изолиране.

Сексуален тормоз – представлява всяка форма на нежелано словесно, несловесно или физическо поведение със сексуален характер, имащо за цел или водещо до накръняване на достойнството на лицето, и по-специално създаване на смушаваща, враждебна, деградираща (принизяваща), унижителна или обидна обстановка. Включва измислянето на сексуализирани прякори или имена, коментари за външността на някой и подикровки със сексуално значение, неподходящо докосване, бележки и надписи със сексуално съдържание и т.н. до по-екстремни форми на нападение и насилие.

Физическият тормоз е формата, която възрастните най-често забелязват и затова често мерките за справяне обикновено са насочени именно към нея. Психическият и социалният тормоз по-трудно могат да бъдат установени, тъй като те не са така видими, а и децата от своя страна нямат нагласата да споделят с възрастните своите преживявания.

В много случаи социалният и психическият тормоз, като обидните думи и прякори, социалното изолиране и други се подценяват, като се счита, че те са нормална част от израстването и социализацията на децата.

Тормозът, независимо от това как се упражнява, е деструктивен и опасен вид насилие. Следователно усилията за справяне с насилието от деца над деца в училище трябва да бъдат насочени към всички проявления на това явление, а не само към неговите физически форми.

Разпознаването на физическото насилие включва следните **физически и поведенчески показатели**:

- различни по вид и цвят натъртвания, включително синини, постоянни или чести червени петна, включително от пръсти, насинени очи, следи от ухапване;
- неправдоподобни или объркани обяснения за травмите, включително едностранни отговори;
- безпокойство и крайности в поведението – от агресивност до пасивност;
- лоша представа за себе си – децата смятат, че са заслужили насилието;
- прекалена отстъпчивост на детето и оставяне без протест да се прави каквото и да било с него;

- влошаване на здравословното състояние, което включва прилошавания, главоболие, отпадналост;
- влошаване на успеха и чести отсъствия от училище;
- чести отсъствия от определени часове, например от физическо възпитание и спорт.

Разпознаването на **психическото насилие** включва следните психически и поведенчески показатели:

- детето може да стане затворено и изолирано, да не желае да контактува с връстниците си;
- агресивно поведение и/ или поведение, насочено към привличане на вниманието, упорито непослушание, самонараняване;
- внезапни избухвания, които са необичайни за възрастта или нивото на развитие на детето;
- бягане и криене, включително зачестили бягства от училище;
- загуба на доверие, неучастие в общите занимания в училище, ниска самооценка;
- употреба на алкохол, медикаменти, самозанемаряване (постоянно обличане на едни и същи дрехи или отказ да сресва косата си);
- психосоматични симптоми.

Разпознаването на **сексуалното насилие** включва както изброената по-горе симптоматика, така и различни прояви на сексуализирано поведение.

Накратко КАКВО ОЗНАЧАВА ТОРМОЗ В УЧИЛИЩЕ ОТ ВРЪСТНИЦИТЕ?

Тормоз в училище от връстниците означава, когато един ученик или група ученици нарочно се отнасят лошо към друг ученик, който е по-слаб и не може да се защити (да им отговори): например дразнят го, обиждат го, подиграват му се, измислят му неприлични прякори, бутат го, удрят го или го ритат, заплашват го, взимат му нещата, изнудват го, затварят го в стаята или правят други неприятни неща.

Тормоз означава също така когато за някой се пишат обидни неща, например по дъската, стените, разпространяват се зловни клюки, слухове и измислици или когато другите ученици нарочно го изключват от игрите, не искат да говорят или да правят нищо заедно с него.

Тормоз означава, когато към даден ученик се отнасят по този начин не само веднъж (еднократно), а много пъти или в продължение на дълго време.

Тормозът се различава от конфликтите, караниците или схватките в училище, които възникват между учениците с приблизително еднаква сила. При тормоза един ученик (групата от ученици) са очевидно по силни от другият ученик, който е по-слаб и не може да се защити, да отговори на тези, които го тормозят.

Въз основа на досегашната практика в..... училище, провежданите проучвателни дейности и направените оценки и изводи от доклади и анализи на Училищната комисия за превенция на противообществените прояви на учениците, в училището се разработи следния комплекс от мерки за противодействие на училищния тормоз:

Задължение на всеки учител и служител в училище:

- ✓ Да се намеси, за да прекрати ситуация на тормоз, на която е станал свидетел.

- ✓ Да бъде наблюдателен и да следи груповата динамика в паралелките.
- ✓ Да наблюдава взаимодействията и взаимоотношенията между учениците в училище по време на междучасията и неформалните ситуации, в които те общуват.

Мерки за намаляване на риска от възникване на училищен тормоз между учениците в Средно училище „Иван Вазов“, гр. Стара Загора:

- ✓ Защита и отстояване на човешките права и проява на толерантност към различията.
- ✓ Интегрирането на Механизма за противодействие на училищния тормоз в Средно училище „Иван Вазов“, гр. Стара Загора в Плана на Училищната комисия за превенция на противообществените прояви.
- ✓ Дейности в часовете на класа и в извънкласни форми за информиране относно същността и видовете тормоз, както и за формиране у учениците на умения за справяне с него, предлагане на стратегии за превенция и преодоляването на възникнал такъв.
- ✓ Дейности с родителите – информиране, консултиране, оказване на съдействие – групово и индивидуално.
- ✓ Текуща оценка на взаимоотношенията в ученическата общност.
- ✓ Включване в обученията за повишаване на квалификацията на педагогическите специалисти в областта на справяне с училищния тормоз.

Начини за противодействие на училищния тормоз между учениците в Средно училище „Иван Вазов“, гр. Стара Загора:

- ✓ Създаване на координационен съвет, който да отговаря за планиране, проследяване и координиране на усилията за справяне с тормоза.
- ✓ Дейности на ниво класна стая (паралелка): Съгласно План за часа на класа, графика за външни лектори от други институции и според компетенциите на педагогическия съветник и другите педагогически специалисти в училище. Целта е да се създаде пространство, в което се говори открито за тормоза и се работи за формирането у децата на нагласи и социални умения, недопускащи насилие като например емпатия, толерантност и уважение към различията, решаване на конфликти и др.
- ✓ Дейности на ниво училище: Съгласно Годишния план на Училищната комисия за превенция на противообществените прояви на учениците и съгласно Годишния план за дейността на училището. Подобряване на системата от дежурства с оглед обхващане на местата, в които на етапа на оценка е установено, че се извършва тормоз; включване на учениците в дежурствата; осигуряване на партньорства с външни на училището служби, организации и специалисти.
- ✓ Дейности с родителско участие, включване в училищни инициативи и мероприятия.

Процедури и алгоритъм при установен училищен тормоз между учениците:

Ниво на тормоз	Отговор на училището	Отговорни лица
Ниско нарушение на правилата	Прекратяване – изтъкване на нарушеното правило: налагане на съответната последица	Учител и класен ръководител

Повтаряне на едни и същи нарушения на правилата или по-сериозни последствия	Описване на ситуацията в Дневник за случаите на тормоз, възстановяване на щетата, разговаря се с родителите	Класен ръководител
Сериозно – злоупотреба със сила, както и при екстремни ситуации, в които съществува опасност за живота и здравето, телесния интегритет, както на детето-жертва, така и на детето-извършител	Насочване към Местната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетни и непълнолетни и полицията, ОЗД и община по силата на координационния механизъм; Дневник за случаите на тормоз, среща с родителите, възстановяване на щетата, включване на учениците в допълнителни програми	УКПППУ

Действия при разрешаване на установен училищен тормоз между учениците в Средно училище „Иван Вазов“, гр. Стара Загора

На първо място важно е да се разграничат случаите, когато не се касае за тормоз, а само за игра или приятелско премерване на силите между децата. За целта е необходимо да се наблюдава поведението на децата, включително и на тези, които самоприсъстват без активно да участват. По-голямата част от ситуациите на тормоз следва да бъдат овладени от учителите, а някои от самите деца. Всяка намеса изисква внимателна преценка за ситуацията и нейната тежест.

Първа стъпка: Прекратяване на ситуация на тормоз

Задължение на всеки учител и служител е да се намеси, за да прекрати ситуация на тормоз, на която е станал свидетел.

В случай на физически торвоз децата трябва да бъдат разделени, за да се прекрати физическия контакт между тях незабавно и да се уведоми класния ръководител.

Не трябва веднага да се разпитва за случилото се, да се обсъждат причините за насилието или да се изяснява ситуацията. Това следва да се случи на по-късен етап. Важното е учителят/ служителят ясно да обяви пред всички, че това е насилие и то е недопустимо поведение.

Втора стъпка: Реакции спрямо детето, което е упражнило тормоз

Когато става въпрос за първа проява, която не е тежка по отношение на нанесената вреда, може да се приложи подходът за възстановяване на щетата. Той се прилага от класния ръководител или педагогическия съветник.

Подходът за възстановяване на щетите изисква време и по-задълбочен разговор с детето. Важно е учителят със спокоен и умерен тон, както и с държанието си, да покажеясно, че проблемът е в начина на поведение, а не в личността на самия ученик, и че се

действия с оглед отново да се възстановят ценностите, към които цялото училище се придържа, а не за да бъде наказан. Ключов момент във възстановяването на щетата е, че класният ръководител разговаря с ученика, а ученикът сам избира и решава как ще поправи грешката си, с което отново ще се възстанови нарушената ценност. С това негово решение трябва да се съгласи и ученикът, който е бил потърпевш от тормоза. Като първа стъпка класният ръководител изслушва детето. Не е желателно детето да се изслушва съвместно с потърпевшото дете. След изясняване на ситуацията и постигане на договорка, класният ръководител за определен период от време проследява поведението на децата и дава обратна връзка.

Трета стъпка: Реакции спрямо дете, което е обект на тормоз

Работата с деца, които са обект на тормоз, е насочена към формиране у тях на умения за справяне с подобно поведение.

✓ Класният ръководител говори с детето, по възможност още същия ден, за да разбере какво точно се е случило.

✓ Подчертава се поверителността на разговора, като се спомене кои ще бъдат уведомени за случилото се.

✓ Класният ръководител наблюдава детето в следващите дни, за да се увери как се чувства и при необходимост отново разговаря с него.

Четвърта стъпка: Реакции спрямо наблюдателите

✓ Класният ръководител изтъква тези, които са се намесили в защита на ценностите на училището. На останалите се споделя очакването да направят същото, ако се случи в бъдеще.

✓ Класният ръководител насърчава учениците за грижа спрямо тормозеното дете.

Училищна система за насочване към други служби

I. Създава се дневник в училището за регистрираните случаи на тормоз между учениците.

II. Всяка ситуация на тормоз се регистрира и описва с цел да се проследи развитието на случая във времето и да се планира подходяща интервенция. Регистърът съдържа следните реквизити: „дата“, „какво се е случило – кратко описание на случая“, „кога се е случило“, „участници“, „служител, регистрирал ситуацията – име и подпис“, „предприети мерки“, „отговорни участници, които са информирани (институции, органи, родители“, „как е приключила ситуацията или на какъв етап е и какво предстои“. Този дневник се съхранява на достъпно място при ПДУД.

III. Класните ръководители следят вписаните в дневника случаи и предприемат съответни мерки като взаимодействат с родителя на ученика, с учители и с педагогическия съветник.

IV. В случаите, при които поведението на детето се отличава с изразени агресивни прояви, снижен контрол върху гнева, склонност да разрешава конфликтни ситуации с насилие, Координационният съвет (УКПППУ) предлага на директора да бъде потърсено съдействие от страна на Отдел „Закрила на детето“, Местната комисия борба срещу противообществените прояви на малолетни и непълнолетни, полицията и всички останали участници в мултидисциплинарния екип по силата на координационния механизъм.

